लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
बुटवल, रुपन्देही, नेपाल

पत्र संख्याः २०८०/८१
चलानी नं.: ५४६

मितिः- २०८०/१२/०२

विषय : बाख्रा स्रोत केन्द्रको कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धमा।

श्री कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय,
राप्ति उपत्यका (देउखुरी) नेपाल।

प्रस्तुत विषयमा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र अर्घाखाँचीको पत्र संख्या ०८०/८१ च.नं. १५४ मिति २०८०/११/०३ को प्राप्त पत्रानुसार बाख्रा स्रोत केन्द्र मालारानीको चरन क्षेत्र विकासका लागि जग्गा खरिदको लागि रु ५,००,००० र पुर्वाधार निर्माणका लागि रु १,००,००,०००। विनियोजन भएको व्यहोरा अवगत गराउदै उक्त प्रस्तावित स्रोत केन्द्रको हाल मौजुदा जग्गा कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय लुम्बिनी प्रदेशको नाममा रहेको र उक्त बाख्राको स्रोत केन्द्रको पुर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत परियोजना प्रस्ताव (DPR) समेत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा तहाँ मन्त्रालयबाट निर्माण भैसकेको व्यहोरा अवगतै छ। उक्त DPR अनुसार चरन क्षेत्रका लागि थप आवश्यक जग्गा खरिद तथा स्रोत केन्द्रको भौतिक पुर्वाधार निर्माण समेतको कार्यहरु अगाडी वढाउन कार्यालयलाई अन्यौलता सृजना भएको, स्पष्ट निर्देशन समेत भइ नआइको र भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रको कार्यालय अस्थायी प्रकृतिकोरुपमा स्थापना भइ संचालनमा रहेको अवस्था हुदाँ कार्यालयको नाममा जग्गा खरिद प्रकृया समेत गर्न नमिल्ने भएकोले परियोजना सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक समन्वय निर्देशन तथा सहजिकरणका गरिदिनुहुन भनि पत्राचार भै आएको सन्दर्भमा, उपरोक्त प्रस्तावित क्षेत्र बाख्रापालन व्यावसायको लागि प्राविधिक दृष्टिकोणले उपयुक्त भएको नभएको अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी यस निर्देशनालयको मिति २०८०/११/१८ च. नं. ५०८ को पत्र बाट ५ सदस्यिय विशेषज्ञ प्राविधिक टोली गठन गरि कार्यदिश दिएकोमा उक्त कार्यदलले उक्त क्षेत्रको अध्ययन तथा अवलोकन गरि मिति २०८०/११/३० मा पेश गरेको विस्तृत प्रतिवेदनको समेत अध्ययन गर्दा प्रस्तावित क्षेत्र बाख्रा स्रोत केन्द्र स्थापनाको लागि प्रविधिक दृष्टिकोणले उपयुक्त रहेको भनी प्रतिवेदन प्राप्त भएको र उपरोक्त सम्वन्धमा मालारानीमा बाख्राको स्रोत केन्द्र स्थापना तथा संचालन सम्वन्धमा लुम्बिनी प्रदेश सरकारको चालू आर्थिक वर्षको निति तथा कार्यक्रममा प्राथमिकताका साथ स्रोत केन्द्र स्थापनाको कार्यक्रम घोषणा गरिएको र सोही वमोजिम कार्यान्वयन गर्ने गरी जग्गा खरिद तथा पुर्वाधार

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

बुटवल, रुपन्देही, नेपाल

पत्र संख्याः २०८०/८१
चलानी नं.:

निर्माणको लागि बजेट तथा कार्यक्रम समेत विनियोजन गरिएको छ। यो कार्यक्रम प्रदेश सरकारको आफ्नै बाख्राको स्रोत सृजना गर्ने एउटा महत्वपूर्ण आत्मनिर्भर कार्यक्रम भएकोले स्वीकृत DPR बमोजिम कार्यक्रम कार्यान्वयनको प्रकृया अगाडी वढाउन मनासिव देखिएकोले प्राविधिक कार्यदलको प्राप्त अध्ययन प्रतिवेदन यसै साथ संलग्न राखी भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रबाट माग भई आय बमोजिमको आवश्यक निर्देशन तथा स्वीकृति प्रदान गरिदिनुहुन सिफारिस साथ अनुरोध छ।

....
(डा. प्रवेश सिंह कुँवर)
नि. निर्देशक
निमित्त निर्देशक

०७१४२०४३४,३५,३६ र ०७१४३८५९६ Website: dolfd.lumbini.gov.np, Email: dolfdp5@gmail.com

प्रदेश सरकार

प्रदेश सरकार

कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र

सन्धिखर्क, अर्घाखाँची

प.स. ०८०/८१

च.न. १९४

मिति: २०८०/१२/२२

विषयः आवस्यक सहयोग तथा समन्वय सम्वन्धमा ।

श्री मालारानी गाँउपालीका कार्यपालीकाको कार्यालय

अर्घाखाँची ।

प्रस्तुत सम्वन्धमा यस कार्यालयको आ.व. ०८०/८१ वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार व.हि.न.३१२०२०१५४ पुँजिगत तर्फ खर्च स.न.११.२.३.७. अन्तर्गत बाख्रा श्रोत केन्द्र मालारानीको चरन क्षेत्र विकासका लागि जग्गा खरीदवापत रु.५००००००/ अक्षररुपि पचास लाख र सो श्रोत केन्द्रको आवस्यक पुर्वाधार निर्माणका लागि रु.१०००००००/अक्षररुपि एक करोड गरि कुल रकम रु.१५००००००/ अक्षररुपि एक करोड पचास लाख विनियोजन भइ आएको व्यहोरा अनुरोध छ ।उक्त श्रोत केन्द्रको जग्गा कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय लुम्बिनी प्रदेशको नाममा रहेको र जग्गामा पुर्वाधार निर्माणका लागि डि पि आर समेत मन्त्रालय बाटै निर्माण गरिएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ। चरन क्षेत्रका लागि जग्गा खरिद पुर्वाधार निर्माणको समेत कार्य अगाडी बढाउन यस कार्यालयलाइ कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालयको मिति:०८०/१२/१६ च न ६५१को पत्र बाट सचिव स्तरिय निर्णय अनुसार बजेट विनियोजन भएको यसै कार्यालय बाट प्रचलित कानुन बमोजिम चरन क्षेत्र विकासका लागि जग्गा खरिद प्रकिया अगाडी बढाउन निर्देशन भए अनुसार उक्त क्षेत्र आसपासका जग्गाको सरकारी दर रेट बमोजिम जग्गा खरीद गर्नुपर्ने र श्रोत केन्द्रको लागि करीव ५०० रोपनी जग्गा आवस्यक पर्ने विज्ञ टोली बाट प्राविधिक प्रतिबेदन समेत पेश भएकोले त्यँहा पालीकाबाट सो क्षेत्रसँग जोडीएका आसपासमा रहेका सामुदायीक बन निजि तथा सार्वजनिक क्षेत्रलाइ कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय लुम्बिनी प्रदेशको नाममा कानुनी रुपमै श्रोतकेन्द्रको चरनक्षेत्र प्रयोगमा हुने गरि जग्गा उपलव्धताको लागि आवस्यक पहल समन्वय तथा सहजिकरण गरि दिनुहुन अनुरोध छ ।

विष्णु प्रसाद पौडेल

पशु चिकित्सक

विष्णु प्रसाद पौडेल

बि.कार्यालय प्रमुख

अधिकृत स्तर आठौं

सादर अवगतार्थः

श्री कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय देउखुरी उपत्यका दाङ ।

श्री पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

मुकामः बुटवल रुपन्देही ।

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

दर्ता नं:- ६२८

मिति:- २०८०/१२/२२

श्री योजना (शाखा)

२०८०/१२/२२

मितिः २०८०/११/३०

श्रीमान निर्देशक ज्यू,
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
बुटवल रुपन्देही

विषयः <u>प्रतिवेदन पेश गरिएको सम्बन्धमा</u>

उपरोक्त विषयमा यस निर्देशनालयको २०८०/११/१८ चलानी नं ५०८ को पत्रबाट अर्घाखाँची जिल्ला मालारानी गाउँपालिका वडा नं. ४ मा प्रस्तावित बाखा स्रोत केन्द्र (फार्म) स्थापनाका लागि केही जग्गा प्राप्त गरिसकिएको र थप आवश्यक जग्गा खरिद गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र अर्घाखाँचीमा रहेको। सो कार्यालयबाट आवश्यक कार्यान्वयनका लागि समन्वय, निर्देशन र सहजिकरण गरिदिनुहुन भनि मिति २०८०/११/३ च. नं. १५४ को पत्र बाट माग भइ आएको सन्दर्भमा उक्त क्षेत्र बाखा पालन व्यवसायका लागि उपर्युक्त भएको नभएको सम्वन्धमा थप सम्भाव्यता अध्ययन गरि प्रविधिक प्रतिवेदन दिने जिम्मेवारी सहित ५ सदस्यिय विशेषज्ञ प्राविधिक टोली गठन गरि उक्त संभाव्यता अध्ययन कार्यका लागि खटाइएकोमा कार्यदेश अनुसार उक्त प्रस्तावित मालारानी गाउँपालिका वडा नं ४ गहतेरा डाडा र आसपासमा जोडिएको वडा नं ५ को सटेको रानीखर्क लगायतको जग्गामा मिति २०८०/११/२६ र २७ गते स्थलगतरुपमा कार्यदलका सवै सदस्यहरु उपस्थिति भइ उक्त क्षेत्रको भौगोलिक अवलोकन, विद्यामान वस्तुस्थिती, जिमिनको उर्वरा शक्ती र भु:वनावट, उपलव्ध उपयोगी घाँसपात, वनस्पतीहरु, पानीको स्रोत, चरिचरन अवलोकन अध्ययन गर्दा उक्त क्षेत्र वाटो, विजुली र संचार सुविधाको पहुँच, सरोकारवाला अन्य सरकारी निकायहरु गाँउपालिका, पशु सेवा शाखा, कृषि शाखा, वन कार्यालय, इलाका प्रहरी, स्वास्थ्य चौकी, हुलाक कार्यालय, आधारभुत तथा माध्यामिक विद्यालयहरुको समेत २ किलो मिटर दुरी भित्र सहजै पहुँचको अवस्था देखिएकोले उक्त क्षेत्रको समग्र अध्ययन अवलोकन विश्लेषण गरि प्रस्तावित बाखा स्रोत केन्द्रको स्थापनाका लागि आवश्यक कार्यहरु कार्यान्वयनका लागी अगाडी वढाउन प्राविधिक दृष्टिकोणबाट संभाव्य र उपर्युक्त देखिएको भनी प्राविधिक कार्यदलबाट तयार गरिएको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन यसै साथ संलग्न गरी पेश गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

संलग्न कागजातहरु

१. कार्यदल गठनको पत्र १ थान
२. कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय खजुराको विशेषज्ञ खटाइएको पत्र १ थान
३. कार्यदलले तयार गरेको संभाव्यता अध्ययनको प्रतिवेदन पाना ४ थान १

दस्तखतः ११/३०
नाम थरः लोकराज भुसाल
पदः वरिष्ठ पशु चिकित्सक
तहः अधिकृतस्तर आठौं
कार्यालयः पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, बुटवल

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
दर्ता नं:- ६९०
मिति:- २०८०/१२/२

[illegible]

कृषि तथा [illegible] [illegible] (प्राणी) स्थापना को कार्यक्रम [illegible] [illegible] तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको लागि [illegible] प्राविधिक सुझाव [illegible] पशुपन्छी तथा मत्स्य [illegible] बाट, [illegible] अवलोकनको [illegible]

१, अवलोकन [illegible] [illegible] [illegible] सुन्दरलाल [illegible] प्राविधिक [illegible]

२, कार्यालय व्यवस्थापन, [illegible] प्राविधिक व्यवस्थापन, [illegible]

३, हाल [illegible]

४, [illegible] कार्यक्रम [illegible] [illegible] [illegible] स्थापना [illegible] सुझाव [illegible]

५, आवश्यकताका आधारमा [illegible] [illegible] सुझाव [illegible]

६, [illegible]

लुम्बिनी प्रदेश सरकार कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय [illegible] अस्पताल तथा पशुसेवा [illegible]

... पशु अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ ... सन्धिखर्क, अर्घाखाँची

(यो प्रभावकारी बनाउन सहयोग गर्नुपर्ने सुझावहरु)

७, विभिन्न सरुवा रोग नियन्त्रण र रोगमुक्त क्षेत्रको लागि कार्ययोजना बनाई लगाएर गर्न सकिने १६,००० पशुपन्छीहरु रहेका लगाएर गर्न सकिने [illegible] गर्न सकिने प्रभावकारी हुनेछ।

८, पशु अस्पताल मा पशु उपचारिको प्रयोगशाला को आधुनिक, [illegible] भएमा [illegible] (प्रोजेक्ट) को लागि [illegible] र [illegible] कार्यक्रम [illegible] प्रभावकारी [illegible] गर्नुपर्ने [illegible] हुने अनुरोध छ।

९, आकस्मिक रोग नियन्त्रण र रोगमुक्तको लागि खोप (LSD vaccine, Rabies vaccine) लगायतका खोप [illegible] सुझाव छ।

१०, पशुपन्छीको रोग, उपचार, रोगनिदान तथा Epidemiological Report लाई पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयको Information Application लाई प्रभावकारी Reporting मा सहयोग गर्नुपर्ने [illegible]

अन्त्य मा उपचारिको Technical Team लाई गतिशील बनाउन [illegible] आगामी दिनमा [illegible] प्रभावकारी बनाउन [illegible] सहयोग [illegible] जिल्लाको [illegible] अपेक्षा [illegible] धन्यवाद।

लोकराज गुरुङ
पशु चिकित्सक
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
[illegible]
सम्पर्क: ९८४७४४८४६

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र

सन्धिखर्क, अर्घाखाँची

प.सं. ०८०/८१
च.नं. १५४

मिति: २०८०/११/३

विषय: आवश्यक निर्देशन सम्बन्धमा ।

श्री पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय

रुपन्देही बुटवल ।

प्रस्तुत सम्बन्धमा यस कार्यालयको आ.व. ०८०/८१ वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार ब.हि.न.३१२०२०१५४ पुँजिगत तर्फ खर्च स.न.११.२.२.७. अन्तर्गत वाख्रा श्रोत केन्द्र मालारानीको चरन क्षेत्र विकासका लागि जग्गा खरीदवापत रु.५000000/ अक्षररुपि पचास लाख र सो श्रोत केन्द्रको आवस्यक पुर्वाधार निर्माणका लागि रु.10000000/अक्षररुपि एक करोड गरि कुल रकम रु.१५000000/ अक्षररुपि एक करोड पचास लाख विनियोजन भइ आएको व्यहोरा अनुरोध छ ।उक्त श्रोत केन्द्रको जग्गा कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय लुम्विनी प्रदेशको नाममा रहेको र जग्गामा पुर्वाधार निर्माणका लागि वृश्तित परियोजना समेत मन्त्रालय वाटै निर्माण गरिएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ। चरन क्षेत्रका लागि जग्गा खरिद पुर्वाधार निर्माणको समेत कार्य अगाडी वढाउन कार्यालय लाइ अन्यौलता सृजना भएकोले स्पष्ट निर्देशन समेत भइ नआएको र हाल यो कार्यालय अस्थाइ रुपमा स्थापना भएको हुँदा कार्यालयको नाममा जग्गा खरिद प्रकृया समेत गर्न नमिल्ने भएकोले परियोजना सम्पन्न गर्नकालागि आवस्यक समन्वय निर्देशन तथा सहजिकरणका लागि अनुरोध छ ।

विष्णु प्रसाद पौडेल
पशु चिकित्सक
नि. कार्यालय प्रमुख

सादर अवगतार्थ:

श्री कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय देउखुरी उपत्यका दाङ्ग
आवस्यक निर्देशनका लागि अनुरोध छ।

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
दर्ता नं:- ५६०
मिति:- २०८०/११/०३

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
रुपन्देही

प.सं.:- २०८०/८१
च.नं. ५०८

मितिः २०८०/११/१८

विषय: सम्भाव्यता अध्ययन सम्बन्धमा।

श्रीमान् निर्देशक ज्यू,
कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय,
खजुरा, बाँके ।

प्रस्तुत विषयमा लुम्बिनी प्रदेश, अर्घाखाँची जिल्ला, मालारानी गाँउपालिकामा बाख्रा विकास फार्म स्थापनाका लागि केही जग्गा प्राप्त गरिसकिएको र भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, अर्घाखाँचीमा थप आवश्यक जग्गा खरिद गर्ने कार्यक्रम रहेको हुँदा उक्त स्थान बाख्रा पालनका लागि उपयुक्त भए नभएको सम्बन्धमा तपसिल अनुसारको कार्यदलको अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार निर्णय गर्नु पर्ने भएकोले तहाँ निर्देशनालयबाट २ (दुई) जना विषय विशेषज्ञ तोकी सम्भाव्यता अध्ययन कार्यमा सहयोग गरिदिनु हुन अनुरोध छ।

तपसिल:

क्र.सं.	नाम /थर	पद	ठेगाना
१	२(दुई) जना	विषय विशेषज्ञ	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, खजुरा बाँके
२	श्री तुल्सीराम भण्डारी	पशु आहारा विज्ञ	तिलोत्तमा २, रुपन्देही
३	श्री लोकराज भुसाल	पशु चिकित्सक	पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, बुटवल ।
४	श्री विष्णु प्रसाद पौडेल	नि. प्रमुख	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, अर्घाखाँची

~~तपसिल~~ बोधार्थ
श्री कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय, देउखुरी ।
श्री भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, अर्घाखाँची

....
डा. प्रवेश सिंह कुँवर
नि.निर्देशक

निमित्त निर्देशक

नेपाल सरकार

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्

(नेपाल सरकारद्वारा नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् ऐन, २०४८ अन्तर्गत स्थापित)

कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय

लुम्बिनी प्रदेश
खजुरा, बाँके

पत्र संख्याः- २०८०।८१
चलानी नं.:- २८१

मिति : २०८०.११.२४

श्री पशु तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
मुकाम, बुटवल
कृषि तथा भुमि व्यवस्था मन्त्रालय
लुम्बिनी प्रदेश सरकार

बिषय: सम्भाव्यता अध्ययन सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा त्यस निर्देशनालयको च.न. ५०८, प.स. २०८०/८१ बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश, अर्घाखाँची जिल्ला मालारानी गाउपालिकामा बाख्रा विकास फार्म स्थापनाको लागि केहि जग्गा प्राप्त गरिसकेको र थप बिस्तारको लागि उक्त स्थान बाख्रापालनको लागि उपयुक्त भए नभएको सम्बन्धमा त्यस निर्देशनालय बाट गठीत् कार्यदलको प्रतिबेदन अनुसार निर्णय गर्नु पर्ने भएकोले यस निर्देशनालय बाट दुई जना बिशेषज्ञ तोकी संभाब्यता अध्ययन कार्यमा सहयोग गरिदिनु हुन अनुरोध भई आएकोमा यस निर्देशनालय बाट तपसिल अनुसारको ब्यक्ति तोकिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

१. जगन्नाथ बन्जाडे, बैज्ञानिक (एस २)
२. नारायण प्रसाद चौधरी

बोधार्थ

१. श्रीमान निर्देशक ज्यू, पशु तथा मत्स्य अनुसन्धान, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद ।
२. राष्ट्रिय बाख्रा अनुसन्धान कार्यक्रम, बन्दीपुर, तनहुँ ।

डा. समीद अहमद
निर्देशक

पत्राचारः खजुरा, बाँके, नेपाल ।
फोन नं. (+९७७-८१) ५६०२६६
फ्याक्स नं. (+९७७-८१) ५६०२६७
Email: doarkhajura.narc@gmail.com
Website: http//www.doarkhajura.narc.gov.np

बाखा श्रोत केन्द्र स्थापनाका लागि स्थलगत अवलोकन र अध्ययन प्रतिवेदन

स्थलगत अनुगमन गरिएको मिती २०८०/११/२६-११/२७ गते सम्म ।

स्थानः मालारानी गाऊँपालिका वडा नं. ४ र ५, अर्घाखाँची ।

अनुगमन अध्ययन टोलीका सदस्यहरुः

- श्री तुलसीराम भण्डारी (पशु पोषण विज्ञ)
- श्री जगन्नाथ वन्जाडे, वैज्ञानिक एस-२ (पशु उत्पादन तथा व्यवस्थापन)
- श्री लोकराज भूसाल (पशु चिकित्सक)
- श्री बिष्णुप्रसाद पौडेल (पशु चिकित्सक)
- श्री नारायण प्रसाद चौधरी (प्राविधिक टि-५)

अन्य उपस्थितीः

- श्री तोयनाथ खनाल- स्थानिय अगुवा मालारानी गाऊँपालीका
- श्री वलराम भुसाल- ,, ,,
- श्री अनुप खनाल - नायव प्राविधिक सह्ायक
- श्री दयाराम खड्का- ,, ,,

पृष्ठभूमीः

लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरुमा प्रदेश सरकारको मातहतमा सरकारी स्तरमा आफ्नै बाखाको श्रोत फर्म नभएको अवस्थामा प्रदेश सरकार लुम्बिनी प्रदेश भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको आ व २०८०/०८१ को निति तथा कार्यक्रम र वजेट वक्तव्यमा समेत प्रदेश स्तरिय सरकारी बाखाको फर्म स्थापना गर्ने सम्बन्धमा प्राथमिकतामा रहेको र विगतमा सोही मन्त्रालयको पहलमा आ व ०७७/०७८ वाखाको श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने उद्धेश्यका लागि आवस्यक पूर्वाधार र चरन क्षेत्र व्वस्थापनको लागि आवस्यक पर्ने जग्गा जमिन भुगोल र वातावरणाको हावा पानिको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने गरि विशेषज्ञ प्राविधिक टोली खटाइएको र उक्त टोलीले मालारानी गाँउपालीका वार्ड न ४ र ५को गहतेरा डाँडा र रानीखर्क लगाएत आसपासको सम्भावित क्षेत्रको अध्ययन गरि प्राविधिक प्रतिवेदन मितिः ०७७/९/२६ मा मन्त्रालयमा पेश गरेको र उक्त प्रतिवेदनको आधारमा मन्त्रालयले थप पहल कदमी गरि मालारानी गाउँपालीका समेतको समन्वयमा १३ रोपनी जग्गा वैधानिक रुपमा मन्त्रालयकै नाममा नाप- नक्सा गरि जग्गाधनि प्रमाण-पत्र प्राप्त भएको पाईयो । उक्त जग्गा संरक्षणको लागि मन्त्रालय वाटै आ.ब. ०७८/०७९मा कम्पाउण्ड वाल सहित तार जाली लगाइ सुरक्षीत अवस्थामा रहेको पाइयो ।यसै गरि आ.ब. ०७९/०८० मा मन्त्रालयबाटै कार्यक्रम स्वीकृत भई उक्त श्रोत केन्द्रको डि.पी.आर. समेत तयार भएको जानकारी पाइयो ।

उत्त श्रोतकेन्द्र स्थापना सम्बन्धमा आर्थिक वर्ष ०८०/०८१ को वजेट तथा कार्यक्रममा प्राथमिकताका साथ उल्लेख गरि भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र अर्घाखाँचीमा जग्गा खरीद र पूर्वाधार निर्माण तर्फ

आवस्यक वजेट विनीयोजन भएको देखिन्छ । चालु आ व मा उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयनको शिलसिलमा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयको २०८०/११/१८ च नं ५०८ को पत्र अनुसार उपरोक्त प्रश्तावित श्रोत केन्द्र स्थापना स्थल वाखा पालनको लागि उपयुक्त भए नभएको सम्वन्धमा अध्ययन गरि प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी पाँच सदस्य रहेको विशेषज्ञ प्राविधिक समिती गठन गरी जिम्मेवारी प्राप्त भए वमोजिम मिति २०८०/११/२६ देखि २७ सम्म स्थलगत रुपमा उपस्थित भई अध्ययन अवलोकन कार्य सम्पन्न गरियो ।

उपरोक्त प्रस्तावित श्रोत केन्द्र निर्माण स्थल अर्घाखाँची जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्कबाट १६ किलोमिटर उत्तरमा पर्ने मालारानी गाउँपालिका वडा नं. ४ स्थित सितथलामा रहेको जमिनको स्थलगत अनुगमन गर्दा भौगोलिक धरातलिय आधारले मालारानी गाउँपालिका वडा नं. ४ अन्तर्गत रहेको गहतेरा सामुदायिक वनको क्षेत्र भित्रको सितथलाबाट जन सेवा आधारभुत विद्यालय जाने मोटरबाटोबाट मालारानी गाउँपालिका वडा नं. ५ अन्तर्गत तिजुकाचौर भन्ने बस्तिमा झर्ने मोटरबाटोको पूर्व-दक्षिणको मोहडा पर्ने ५०० रोपनी जग्गा सहितको थला (स्थानको नाम रहेको) समेतको जग्गा व्यवस्थापन हुन सकेको अवस्थामा कार्यालय सञ्चालन र आवासको लागि भौतिक संरचना थलामा निर्माण गर्न सकिने र अन्य जग्गामा बाख्राहरुका लागि आवश्यक पर्ने खोरहरुको संरचना निर्माण गर्न सकिने, आहाराको व्यवस्थापन गर्न भुइघाँस तथा डालेघाँस खेति गर्न सकिने, पानी व्यवस्थापनको लागि यसै क्षेत्रको जग्गामा पानीको श्रोत नजिकै देखिएकोले व्यवस्थापन गर्न सहजै सकिने, विद्युतिय थ्रि फेसको विद्युतिय पोल उक्त जग्गाको आसपासमा भएकोले विद्युतिय व्यवस्थापन गर्न सकिने र यातायातका लागि हाल कच्ची सडक सञ्चालनमा रहेको र स्तरउन्नतीको कार्य समेत सञ्चालन भइरहेकोले आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधारहरुको विकास भइसकेको देखियो । प्रस्तावित बाख्रा श्रोत केन्द्रमा शुद्ध नश्लका बिषेश गरि, स्थानिय खरी, बारवेरी र सानन बाखाको श्रोत केन्द्र फर्म स्थापनाका गर्न आवस्यक भौगोलिक वातावरणीय पक्षः बाख्रा पालनका लागि पहाडि क्षेत्रमा दक्षिण मोहडा रहेको, पाहारिलो भौगोलिक बनोटको धरातलिय भूभाग उपयुक्त हुनेहुँदा प्रस्तावित यो क्षेत्र बाख्रा श्रोत केन्द्र स्थापना गर्न स्थलगत अवलोकन र अध्ययनको आधारमा धरातलिय अवस्था उपयुक्त देखिन्छ । ,उपरोक्त विभिन्न भौगोलिक, वावरणीय, पूर्वाधार र प्राविधक पक्षहरुको अध्ययन विश्लेक्षण गर्दा श्रोत केन्द्र स्थापनाको लागि उपर्युक्त देखिएकोले प्रदेश सरकार कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयले प्रभावकारी रुपमा आवश्यक प्रकृया कार्यान्वयनमा लैजान उपयुक्त देखिन्छ ।

अनुगमनको उद्धेश्यः

- स्थलगत अनुगमन र अध्ययन गर्ने ।
- भौगोलिक अवस्थाको अध्ययन गरि बाख्रापालनको लागि उपयुत्त भए नभएको एकिन गर्ने ।
- अध्ययनको प्रतिवेदन तयार पारि पेश गर्ने ।

सुझावहरुः

- हाल मन्त्रालयको नाममा रहेको गहतेराडाँडाको १३ रोपनी संरक्षित जग्गामा श्रोतकेन्द्रको लागि कार्यालय भवन र बाख्राको खोर निर्माण गर्न सकिने अवस्था रहेको देखियो ।

- बिद्यमान वनस्पती र चरीचरन अवलोकन गर्दा बाख्राको लागि अवश्यक पर्ने बिभिन्न प्रजातीका बहुवर्षे डाले र भुई घाँसहरु लगाउन आवश्यक पर्ने थप क्षेत्रफलको लागि हाल मन्त्रालयको नाममा रहेको गहतेरा डाँडासंग जोडिएको पश्चिमतर्फको रानिखर्क पाखोमा बस्ने बासिन्दाहरु हाल बसाई सराइ गरि अन्यत्र गएकोले उक्त खेतीयोग्य पाखो जमिन करिव १०० रोपनी बाझो अवस्थामा रहेकोले स्थानिय समुदायका सामाजिक अगुवा प्रतिनिधीहरुसंग छलफल गर्दा उक्त जमिन सहजै खरिद गरि प्राप्त गर्न सकिने अवस्था देखियो।

- प्रस्तावित बाख्रा श्रोत केन्द्रको असपासका क्षेत्रहरुको अवलोकन गर्दा स्थानिय डाले तथा भूई घाँसहरु प्रशस्त भएको पाईएकोले उन्नत र पोषिला घाँसहरु बिकास र बिस्तार गर्न सहज हुने अवस्था देखिन्छ ।

- बाख्रा श्रोत केन्द्र स्थापनाका लागि हाल मन्त्रालयको नाममा रहेको मौजुदा जग्गासंग जोडिएका गहतेरा र देउराली सामुदायिक बनहरुसंग समन्वय गरि पोषिला घाँसको उत्पादन गर्न कम्तीमा ५०० रोपनी जग्गा व्यवस्थापनको लागि समन्वय गर्न सकिने विश्वासिलो सामाजिक अधार रहेकोले भविष्यमा फार्मको बिस्तार गर्न सहज वातावरण श्रृजना हुने आधार देखियो ।

- हाल लक्षित गरिएको जमिन तिजुकाचौरको बस्तिमा झर्ने मोटरबाटोको पूर्व-दक्षिणको मोहडा पर्ने ५०० रोपनी जमिनको व्यवस्था गर्न सकेमा बाख्राका लागि पोषिलो आहारा व्यवस्थापन गर्न बिभिन्न प्रजातीका डाले तथा भूइघाँस खेतीको लागि उपयुक्त हुने अधार समेत देखियो।

- प्रस्तावित श्रोत केन्द्रको २ किलो मिटर दूरी भित्र विभिन्न सरकारी निकायहरु स्थानिय पशु तथा कृषि सेवा शाखा, ईलाका बन शाखा, इलाका प्रहरी कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, हुलाक, साधारण तथा प्राविधिक धारको माध्यमिक तहका बिधालयहरुका साथै गाँउपालिका कार्यालय समेत रहेकोले आवश्यक समन्वय र सहकार्यको लागि सहजै पहुँचँ पुग्ने देखियो ।

- प्रस्तावित श्रोत केन्द्रमा पुगनको लागि कच्ची मोटररेवल सडकको पहुँच र ३०० मिटरको दुरीमा पक्की सडक संजालको पहुचका साथै पानी, बिधुत र संचारको व्यवस्था गर्न सहज हुन सक्ने देखियो ।

- हाल संचालनमा भएको मोटरबाटोको थप स्तरउन्नती गरी पक्की सडक निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

- पानीको श्रोत नजिकै रहेकोले फर्मको आवस्यकता अनुसार उचित प्रबन्ध मिलाउनु पर्ने देखिन्छ।

अनुसूची

मन्त्रालयको नाममा भएको श्रोतकेन्द्रको जग्गा

सम्भावित डाले र भूई घाँस बिकास गर्न सकिने उपयुक्त जग्गा

प्रतिवेदन पेश गरेको निकाय:

श्री पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय,
बुटवल, रुपन्देही ।

प्रतिवेदकहरु:

श्री तुलसीराम भण्डारी
(पशु पालन तथा पशु पोषण विज्ञ)
श्री जगन्नाथ वन्जाडे,वैज्ञानिक एस-२
(पशु उत्पादन तथा व्यवस्थापन)
श्री लोकराज भूसाल (पशु चिकित्सक)
श्री विष्णुप्रसाद पौडेल (पशु चिकित्सक)
नारायण प्रसाद चौधरी (प्राविधिक टि५)

मिति:२०८०/११/२९ गते ।